

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØÐURSKAPUR

Nr. 17.

Lýsingarprísar fyri pøttireglur: 30 øyr. á forsiðuni, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Leygardagin 24. apríl 1937.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum og skrifstovuni. Telf. 143.

11. árg.

Fart i Kulbrydningen paa Færøerne.

2—300 Mand i Arbejde.

(Úr donskum blaði).

Gennem Amtmanden paa Færøerne har Ministeriet for offentlige Arbejder modtaget et Andragende fra Forstanderskabet for Frødebo Kommune om Statstilskud og Statslaan til Opførelse af et Udskibningsanlæg ved Sydsiden af Trangisvaag Fjord. Anlægget skulde bruges ved Kul-Afskibningen fra Kulminer paa denne Ø.

Foruden Kul skal der produceres Basalt.

Som det vides, er der forlængst paa Sudero en begrænset Minedrift. Et Selskab fik i 1932 Koncession paa Kul- og Lerbrydning, men nu agter Selskabet at udvide Driften, der ogsaa skal omfatte Produktion af Basalt til Vejbelægning. Der menes ialt at komme 2—300 Mand i Arbejde, saa man forstaar, at denne Virksomhed betyder meget for Arbejdsløshedens Bekæmpelse paa Færøerne.

Selskabet ser sig ikke selv i Stand til at ofre Penge paa Byggeriet, og derfor har man henvendt sig til Frødebo Kommune om Hjælp.

Færø-Kul bør selv bygge Anlægget.

Ministeriet mener imidlertid ikke, at det kan forenes med den færøske Finansplan at lade Kommunen bygge Havneanlægget med Statshjælp, men man

mener, at A/S Færøkul selv bør bygge, naar det faar økonomisk Hjælp fra Staten, nemlig et Statslaan paa indtil 200.000 Kr., ydet saaledes, at Selskabet kommer til at staa som Debitor for Laanet, og Anlægget bliver Selskabets Ejendom.

Et Laan paa 150.000 Kr. fra Arbejder-Kul.

Arbejdernes Fællesorg. Brændselsforretning har vist Foretagendet Interesse og erklæret sig villig til at yde Selskabet et Laan paa 150.000 Kr. med Prioritet efter Staten.

Af Hensyn bl. a. til de vanskelige økonomiske Forhold paa Øerne, mener Ministeriet, at Andragendet om de 200.00 Kr. bør nyde Fremme, og Folketingsbets Finansudvalg har nu i Hovedsagen sluttet sig hertil. Dog er det en Forudsætning, at der ikke maa betales Dividende til Aktionærerne i Selskabet eller Renter og Afdrag til Kreditorerne, inden Forpligtelserne med Hensyn til Belåningen af Renter og Afdrag til Staten er opfyldt. Statslaanet er rentefrit indtil Anlægget er kommet i Drift, men derefter er Renten 5 pCt., og Laanet afdrages i 20 Aar.

Det siger sig selv at denne Hjælp fra Statens Side vil blive modtaget med stor Tilfredshed paa Færøerne, hvor Erhvervsforholdene er saa vanskelige.

ÚTI VIÐ FASCISMUNI

Táld rexitstjórnir Degrelle varð sligin til jarðar av van Zeeland, statsministara, í einum „suppleringarvi“ í Brüssel, ið stóð um fascismu ella demokrati og tí var av stórstu interessu fyrí allari verðini, kendt hin demokratiski heimurlin sær lætva um hjartað.

Mangur maður helt, at rexisman í Belgíu, ið var at sammeta við fascismuna í Italiu og nazismuna í Týsklandi, fór at taka sama sjógv á baki sum tilfelli var við hinum nevndu ismunum tá ið tær trinu fram. Sjálvur rexitstjórnir Degrelle var so stórorðaður, at hann aftraði seg ikki við at varpa út, at hann um stutta tíð vildi koma at sita sum statsministari í Belgíu.

Og tá ið nú viðurskiptini bóru so í bandi, at høvdingarnir báðir, van Zeeland og Degrelle, skjótari enn nakar hevði ventað, komu at royna styrki við valborðið, er tað eyðvitað, at hin politiskt interessaði parturin av heiminum var í stórsta spenningsi um, hvat ið úrslitið mundi fara at verða. Valið varð á ongan hátt tikið sum ein lokalur spurningur fyrí Belgíu høvuds-

staðin, men heldur sum styrkisroynd millum fascismuna og nazismuna øðrumegin og demokratið hinu megin.

Úrslitið varð sum kunnugt stórsigur fyrí demokratið og ein líka so avgjörður dómur yvir diktatorið.

Van Zeeland, ið var styðjaður av katolikkunum, javnaðarmönnum og øllum fólkaraðishugðum menniskjum, varð valdur við einum avgjörðum knúsaðni meirluta. Degrelle, ið var styðjaður av øllum einaraðissinnaðum, ikki bert fall, men varð so heilt og alls knasaður.

Van Zeeland fekk 275.000 atkvøður og gekk fram í stórum meðan Degrelle bert fekk um 69.000 atkvøður og gekk stórliga aftur á hondina. Menn høvdu ventað honum minnst 100.000 atkvøður — hann fekk seinast einsamallur yvir 70.000

atkvøður, og hesa ferð varð hann styðjaður av fleiri smáflokkum, ið ikki høvdu sett mann fram. Hesir smáflokkar høvdu um 30.000 atkvøður við seinasta val. Degrelle eigur so stalt minni enn so 69.000 atkvøður við eitt val, tá ið allir flokkar bjóða sær fram.

Hann og hansara fascisma er so stalt avblomstrað!

Hitt nazistiska stýrið líka so lítið sum tað fascistiska hava tí betur ikki víst seg nóg lokkandi til, at verðin, har menniskjan enn eigur frælsi sítt, hevur hug at ganga somu leið.

Belgía, ið konir menn vóru mest bangnir fyrí, hevur víst pílín fyrí framtíðina og felt sín deyðadóm yvir hesar stýrsháttir, og tað er ikki at ívast í, at sinnalagið yvir fyrí fascismuni og nazismuni ikki er betri í øðrum londum.

Lordurin Landsbury

hin viðgítini, ið var arbeidarafarari í Onglandi til ellisár, hevur hitt teir ymisku landsins hægstu menn í Fraklandi, Ameríku, Belgíu og norðanlondum fyrí at samráðast um eina figgjarliga og mentunnarliga skipan landanna millum, sum tryggjar friðin á foldum.

Hesin gamli javnaðarmaðurin og mikla striðshetta fyrí verðaldarfriði, var nú um daginrar á fundi við sjálvum Hitler, Týsklands diktatori, og ljóðar ikki sum verst frá hesum fundi. Men. . .

Tað hevur verið athugaligt at fylgt við stríðnum hjá teirri gomlu javnaðarmannahettjuni Landsbury móti kríggi og fyrí ikki bert friði í Onglandi, men í allari verðini. Oftum var honum tungt at berjast fyrí sínum idealistisku hugsjónum — tað var sum øll verðin var fmóti honum og hansara heldur fámenta liði — javnaðarflokkurin hevur ikki altíð verið so fjølmentur, sum hann er í dag — ið hvussu er í teim friu londunum. Men sum hin stóri idealisturin gavst hann ikki á hondum á hálvári leið. Nei, tess sterkari mólstøðan varð, tess eyðsýntari dubbingarindustriurin tyktist at hava gjørt av við alla „avrusting“, tess treystari og ágrýtnari gjørdist hesin gamli. Einkí kundi sløkkja eldin fyrí og trúnna uppá hansara hugsjón um frið og socialan sigur her á foldum. Og sjálvt nú, tá ið alt tyktist at vera so kolsvalt, so holmyrkt fyrí øllum sum eitur at minka um og enn minni taka av kriggsdubbing, ragnarokksrustningi, sjálvt í hesum

døgum, tá ið kriggshamarin gellir í hverjari smíðju, roðar henda gamla hetjan um frið, finnur landanna hægstu menn á máli um at hava ein samráðingarfund um avrusting, um eina figgjarliga og mentunnarliga skipan landanna millum, ið kann tryggja menniskju frið, rættin til at liva.

Aftaná at hann hevur talað við presidentin Roosevelt, statsministararnar Leon Blum og van Zeeland eins og við statsministararnar í norðanlondum um hella mál frættist, at hann hevur verið í Týsklandi fyrí at tala við Hitler og royna at fáa hann við í henda friðarkonferencan millum tey tyðandi og stórstu londini.

Tveir tímar vardi samtalan, og Landsbury sigur: Eg greiddi Hitleri frá mínum samrøðum við Leon Blum, van Zeeland og statsministararnar í norðanlondum. Segði honum, at allir hesir oddmenn hvør fyrí sínum landi lovaðu at koma við til ein tilfikan friðarkonferenca. Og helt Hitler, at hann við vildi vera uppi í einum tilfikum arbeiði.

KØDCENTRALEN

TH. 173. KONGEBROEN TH. 173.

Alltid 1. Kl. ungt Oksekød, Pølse og Konserver. En Gros & En Detail.

Bygdeordrer ekspederes omg.

Henda ferð verður roknað fyrí stórsigursferð hjá Landsbury. Fyrí hansara eldheitu áheitan um at lata menniskjuni fáa loyvi at liva, fáa frið, fáa rúm og góð social kor at liva í her á foldum kundi eingin, kom eingin sær til at bera seg undan.

Men enn eru tó skuggarnir miklir, enn er hatið og ideistriðið millum bolsarnar og nazistarnar so hart og sterkt, so í ljósum loga, at undir teirri tveggja tíma longu samrøðuni um verðaldarfrið, um eina figgjarliga og mentunnarliga skipan, hætti sjálvt hin fræddi Landsbury sær ikki at koma inn uppá Sovjetspurningin. Kortini er tað givið, at verður Rusland ikki tikið við uppí tann møguliga verðaldarsáttmálan, verður hesin sáttmáli at virka tvørtur ímóti síni ællan, sínum friðarmáli. Hann vil kennast Russunum sum ein knýttur nevi og fáa teir til at dubba seg enn og hardari enn áður.

Landsbury má tí til Rusland, men hvat sigur Hitler og kommunismunnar figgindar?

Mussolini er noyddur at socialisera.

Sum so ofta ávíst her, hava sjálvt fascistarnir og nazistarnir noyðst at gíngið tær av socialistunum ávístu leiðir — Ílvið hevur troðkað so á, at einki annað hevur verið til ráða at tikið.

Vit greiddu fyrí stuttum frá, at Goring í sínum 4-árápláni hevði á sín hátt so gott sum socialiserað alla ta týsku jørðina við at sett hana undir statskontrol soleiðis at tann, ið ikki vil rokja sína jørð til lífa, má missa hana til frama fyrí arbeiðssamar hendur.

Nú frættist, at Mussolini hevur sett skipabyggingina undir statskontrol og latið statin yvirtikið 50 % av øllum skipasmíðju-obligasjonum.

Soleiðis falla skansarnir fyrí teirri socialistisku hugsjóni, ein fyrí og annar eftir — sjálvt í diktaturlondunum við nazismuni og fascismuni á odda.